

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

16. Persevera[n]tia, & merita in statu innoce[n]tiae humanae & Angelicae
non fuerunt specialia Dei dona.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT XVI.

Perseuerantia, & merita in statu innocentiae humanae
& Angelicae non fuerunt specialia
Dei dona.

DONVM speciale vocamus hic, quod Deus per speciale gratiae adiutorium donat, non solum ita, ut sine illo libertatis arbitrium id non possit habere, si velit, vel illo adjuvante possit habere, si velit; sed etiam, ut per illud ipsum velit. Tunc enim Deus per istud adiutorium ipsum velle donando, donat & meritum, & huiusmodi donata merita continendo, ipsam etiam in bono perseuerantiam donat. Ex qua specialis doni explicatione liquet, quid ad quaestionem istam iuxta Augustini mentem responderi debeat. Manifeste quippe patet, neque merita, neque perseuerantiam Adamum aut Angelos à Deo speciali huiusmodi dono accipere debuisse, neque re ipsa sanctos Angelos accepisse. Nec sane opus est, doctrinam istam iterata laboriosaque argumentorum coacervatione stabilire. Nam quidquid de fortissimis illis primae libertatis viribus toto capite septimo, octavo & nono diximus, hanc ipsam veritatem ex Augustini sententia directè probat, propter quam etiam statuendam illa ab Augustino toties inculcata fuit. Si enim per liberi arbitrij vires Adam & Angelus iuste vivere potuit, & in iustitia, in qua collocatus fuerat, permanere, ut ibi multis Augustini auctoritatibus constituimus; profectio neque iusta vita, neque perseuerantia eis erant à Deo speciali donatione largienda. Hoc ipsum enim, & non aliud spectat Augustinus tantarum primae libertatis virium commendatione, ut intelligamus, non fuisse necessarium, ut Deus eis ipsum velle donaret, qui volendi sufficientissimam facultatem dederat; ut non ab alio, quam ab ipsa integerrima, non impedita; fortissimè volendi potestate peteretur: utpote qua tunc ita erat libera, ut bene velle posset & male, non de futuro Dei adiutorio, sine quo bene velle non poterat.

De correptione
& gratia. 11

Rursum igitur, cum talis esset istius divini adiutorij conditio, ut non esset quo opus fieret, sed sine quo non fieret, ut supra fuse ex sanctissimi Doctoris doctrina demonstravimus; quicquid de illius adiutorij natura c. 14. & super diximus, hoc ipsum ex professo probat. Nec enim alia de causa duplicis istius adiutorij districum, quo & sine quo non, ab Augustino traditum & inculcatum fuit, nisi ut liquidò perciperemus, Deum neque donasse sanctis Angelis merita vel perseuerantiam meritorum, neque Adamo donare debuisse per illud speciale auxilium, quo fit ut liberum arbitrium velit: sed ex ipsa ipsorum libertate suspensisse, ut si vellet, non tamen sine adiutorio

A suo, haberet meritum, si vellet itidem, non sine adiutorio suo, haberet perseuerantiam meritorum. Haec enim ipsissima est natura istius duplicis adiutorij, ut illo, quod eis datum fuit, adjuvante, haberent posse, si vellet; velle verò in ipsorum relinqueretur arbitrio: altero verò, quod lapsis datur, adjuvante, habeant simul & velle, quod possunt, & posse, quod volunt.

Quae quidem quamvis ex ijs, quae supra constituimus, lectori memori satis superque perspecta sint; quia tamen in credendis rebus insolitis, & inveteratam opinionem ferientibus, certissimis & adamantinis ratiocinationibus homines diffidere solent, ipsum Augustinum in subsidium advocemus, ut hanc eum vidisse doctrinae suae connexionem, adeoque verbis apertissimis tradidisse, non solum ratiocinando videamus oculis, sed quodammodo

B palpemus & manibus. Sic ergò de perseuerantia liberi arbitrij in bono loquitur: *Habens virtutem liberi arbitrij (ad perseuerandum) quamvis non desituro adiutorio Dei, sine quo non posset perseuerare, si vellet; non tamen tali, quo in illo Deus operaretur, ut vellet.* Ecce apertissimè dicit, non habuisse tale adiutorium Adamum, quo Deus operaretur velle perseuerantiam, hoc est, quo ei donaret perseuerantiam, quae non nisi volendo donari & haberi potest. Et cur non fuit ei illud perseuerantiae donum collatum à Deo? Nimirum, quia non erat opus, ut tanto Dei adiutorio ac dono voluntas illa sanissima, fortissima, liberissima muniretur: *Cum in natura posse, & illo adjuvante, in potestate haberet velle.* Hoc enim ipse Augustinus statim quali praecipuo subijcit: *Fortissimo quippe dimisit, atque permisit, facere quod vellet; infirmis servavit, ut ipso donante invictissime quod bonum est vellet, & hoc deservere invictissime nollent.* Et adhuc longè apertius paulò superius in eodem loco expressis verbis dicit, idèd non accepisse Adamum hoc donum Dei, hoc est, accipere non debuisse, quòd tales haberet vires voluntatis, ut meritò & perseuerare & non perseuerare in ejus relinqueretur arbitrio: hoc est, ut alterutrum sua sibi merita libertate donaret, vel solà, si caderet, vel Dei adiutorio (sine quo stare non poterat) simul adjuvante, si staret. Sed ipsa ejus efficacia divinaque verba; quavis explicatione clariora audiamus: *Vt ergo non acciperet (id est, ut non opus esset accipere per adiutorium quo) hoc donum Dei, id est, in bono perseuerantiam primus homo; sed perseuerare vel non perseuerare in eius relinqueretur arbitrio, tales vires habebat eius voluntatis, quae sine illo fuerat instituta peccato, & nihil illi ex se*

Lib. de gratia

ad l. 11

Lib. de gratia

ibid.

ex se

63

ex se ipsa concupiscentialiter resistebat, ut dignè tan-
 ra bonitati, & bene vivendi facilitati, perseverandi
 committeretur arbitrium. Quasi diceret, magni-
 tudo libertatis & potestatis, ut non acciperet
 perseverantiam, in causa fuit: quæ non pos-
 sultulabat, ut ei tale donum Deus peculiari adju-
 tutorio largiretur: sed cum dedisset ei adju-
 tutio, sine quo non posset perseverare, si vellet;
 ut vellet (sicut paulò antè ipse Augustinus di-
 cit) hoc est, ipsum velle perseverare, & per
 hoc, ipsam perseverantiam in eius libero reliquit
 arbitrio. Quod non aliud est, quàm si diceret, dato
 ei adjuutorio, sine quo velle & perseverare non
 poterat, non ei perseverantiam dedit, sed ejus
 libertati, volendi & nolendi, perseverandi &
 non perseverandi optionem dedit, ut utrum
 vellet, eligeret. Quod ipsèdè pœnè verbis
 alibi etiam Augustinus expressit: Sic ergo fa-
 ctus est homo rectus, ut & manere in ea rectitudine
 posset non sine adjuutorio divino, & suo fieri perversus
 arbitrio: & utrumlibet horum elegeret, Dei voluntas
 fieret, aut etiam ab illo, aut eorrè de illo.

In Enchir.
 1. 107.

Genes. 2.

Lib. 2. de
 Genes. haur.
 Mach. 6.
 1. 11.

De corp.
 & grat. 1. 10.

ibid. c. 12.

Quod si perseverantiam peculiari dono non
 acceperunt Angeli à Deo, neque Adam acce-
 pisset, si in iustitia permanisset, de singulis
 meritis idem longè potiori ratione sentiendum
 est. Nam nisi Augustinus omnia principia do-
 cetrinæ suæ superiùs tradita retractare velit,
 cogitur merita status innocentie non speciali
 dono Dei, sed arbitrio libertatis ascribere.
 Hoc enim similiter, & non aliud volunt illa
 quæ toties repetivit, per liberum arbitrium
 Angelos permanisse, & Adamum permanere
 potuisse. Nec enim aliud Angelorum aut Adæ
 meritum fuisset aut fuit, quàm in iustitia, in
 qua conditi fuerant permanere, ut sapissimè
 Augustinus docet. Vnde illud Genesios: Ve
 operaretur, & custodiret illum, de Adamo ex-
 plicans: Ex eo autem quod additum est (& custo-
 diret) significatum est, qualis illa operatio erat.
 Namque in tranquillitate beate vitæ, ubi mors non
 est, omnis operatio est, custodire quod tenes. Et
 alibi: Donec istam summam beatitudinis plenu-
 ditatem tanquam præmium istius permanentionis acci-
 perent.

Sed nequis in sequendo principiorum ipsius
 filo nos fortè falli arbitretur, ipse potius Au-
 gustinus, juxta propria sua principia de me-
 ritis innocentie differens, audiendus est. Cum
 igitur omnia lapsi hominis merita divinæ gra-
 tiæ merita largienti tribuisset, ne gloriaretur
 omnis caro coram Deo, ita consequenter de
 meritis primi hominis loquitur: Vnde autem
 non gloriatur caro, coram ipso, nisi de meritis suis?
 qua quidem potuit habere, sed perdidit; & per quod
 habere potuit, per hoc perdidit, hoc est, per liberum
 arbitrium: propter quod non restat liberandis nisi gra-
 tia liberantis. Ecce difertis verbis omnis do-
 cetrinæ supra prolatae consonis, & propter an-
 tithesis adjectæ lucem, omni expositione cla-
 rioribus dicit, Adamum per idem liberum ar-
 bitrium, per quod perdidit meritum illud ha-
 bere potuisse; & idcirco idem illud meritum,
 quod antè per liberum arbitriũ habere potuit,
 nunc per gratiam liberantis esse largiendum,

A Nam quamvis & Adamo divinæ gratiæ non
 defuerit adjuutorium, non tamen illa dedisset
 meritum, ut nunc facit: sed ita juvasset, ut
 sine illo, etsi voluisset, nihil boni meriti ha-
 bere potuisset. Et illa ratio est, cur istud me-
 ritum Adami suum vocat: nimirum quia suã
 sibi illud libertate ad habendum potius meri-
 tum (etsi non sine gratia) quàm demeritum
 sese flectente peperisset; quod nunc ipsa gratia
 in libero arbitrio parit. Qua de causa istud
 Adami meritum alibi humanum vocat; quia vi-
 delicet erat opus hominis per liberum arbi-
 trium (quamvis non sine gratia) sibi metip-
 si tribuentis; non gratiæ largientis donum: Hu-
 mana sic merita constituant, quæ perierunt per Adam.
 & regnet, quæ regnat, Dei gratia per I E S V M
 Christum Dominum nostrum. Eandem doctrinæ
 suæ veritatem & consonantiam & alijs non
 paucis locis tradit. Nam quod paulò antè di-
 centem audivimus, per liberum arbitrium,
 per quod habere potuit, meritum perijisse, hoc
 in eodem libro paulò aliter eodem sensu dicit:
 Nunc autem per peccatum perditò bono merito, fa-
 ctum est donum gratiæ. Et in octoginta tribus
 quæstionibus: Cum ergo meritum peccando ami-
 serimus &c. quid sibi vult homo de hac massa, ut Deo
 respondeat, ac dicat: Quare me sic fecisti? Et in
 libris de Genesi ad litteram: Hoc enim (spiri-
 tale corpus) præmium est illius meriti, quod ami-
 sit. Idcirco autem amisit dicitur meritum,
 quia fortissimam illam arbitrij libertatem &
 potestatem perdidit, per quam poterat sibi
 meritum non tamen sine gratia adjuvante pa-
 rere: quod nunc non potest; sed ei meritum
 per ipsam gratiam dari, & ipsi arbitrio volun-
 tatis inseri debet. Qua de causa dicit alibi:
 Convenientissimum, & ordinatissimum apparet, ut
 malum meritum prioris (id est Adami) natura se-
 quentis sit (quia nascimur naturã filij iræ) &
 bonum meritum sequentis, natura prioris sit. Vbi
 meritum Adæ naturam vocat, quia per na-
 turam haberi poterat, seu per naturalem in
 creatione datam arbitrij libertatem, gratia
 non dante illud, ut fieret, sed tantummodo
 adjuvante, ut sine illa non fieret. Hinc ean-
 dem suam doctrinam evidentius, & radicem
 diversitatis illius tangens, expressit alibi: Pri-
 ma gratia est, quæ fit ut habeat homo iustitiam, si
 velit. Secunda ergo (post lapsum) plus potest, quã
 etiam fit, ut velit. Vbi per iustitiam intelligit
 opus iustum, hoc est, meritum, phrasi Apo-
 stolicã, quam Augustinus sexcenties in scriptis
 suis imitatus est, plerumque per iustitiam opus
 iustum intelligendo: Vnde illa creberrimã:
 Operari iustitiam: & si per legem iustitia, ergo gra-
 tia Christus mortuus, & similia, de quibus suo
 loco tractandum erit. Quamvis res ipsa hoc
 loco per se clamet, iustitiam hic opus iustum
 esse, seu meritum. Nam habitualement iustitiam
 iam Adam antea cum dono suæ creationis ac-
 ceperat. Itaque hoc est quod dicit, tale adju-
 torium gratiæ Adami fuisse datum, ut iusti-
 tiam præcepto sibi præstitutam, hoc est, opus
 iustum ac meritorium habere posset, si suã li-
 bertate, gratiã simul influente, vellet; post
 lapsum

De predest.
 55. c. 15.

De corp.
 & grat. 1. 11

quæst. 68.

Lib. 6. de
 Genes. ad
 litt. c. 27.

Lib. 3. de lib.
 arb. c. 20.

De co. esp.
 & grat. c. 12

LIBRARIUS

LIBRARIUS

Cap. 106.

lapsus verò, gratiam, hoc ipso quo facit, ut homo operari velit, etiam donare iustitiam. Quod etiam significavit illis præclaris verbis in Enchiridio: *Illam (primam immortalitatem) natura humana perdidit per liberum arbitrium, & hanc (secundam immortalitatem) est acceptura per gratiam, quam fuerat, si non peccasset, acceptura per meritum: quamvis sine gratia nec tunc ullum meritum esse potuisset &c.* ubi per oppositionem gratiæ & meriti idipsum, quod hic tradimus, significatum voluit: nunc videlicet ipsa merita per gratiam libero arbitrio dari; cum antea per ipsum liberum arbitrium non sine gratia proferrentur: & ideo primi status meritum esse propriè meritum; secundi status esse gratuitum donum.

Hinc etiam oritur, quòd idem Augustinus docet, in statu innocentia sicut propriè ipsorum hominum fuisse meritum, ita coelestem beatitudinem quoque ipsorum futuram fuisse mercedem: nunc verò non minùs futura vitæ mercedem, quàm hujus meritum esse gratiæ largientis donum. Nam inter meritum & mercedem est quidam respectus mutus, & naturalis quædam dependentia; unde nascitur, ut id quod in uno reperitur, in alterum redundet. Vtrumque autem habet quandam oppositionem ad gratiam, seu gratuitum donum. Nam quo meritum majorem includit & supponit gratiam ejus, à quo merces ejus expectanda est, tanto minùs rigorosè iustitiæ meritum est: & è contrario, quo aliquid magis gratis datur, eo mercedis ratio minùs est rigorosa. Merces enim id propriè est, quod operi, sive merito ex iustitia debitum est, juxta illud Apostoli: *Si autem gratia, iam non ex operibus; alioquin gratia non est gratia.* Hoc est, si aliquid gratis alicui datur, jam non datur ex operibus, sive meritis; quia meritum repugnat quodammodo gratiæ. Vnde & alibi idem Apostolus: *Ei qui operatur merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum:* quasi diceret, qui opus aliquod ex se facit non donatum sibi per gratiam alterius, illi merces datur, non ut gratuita, sed tanquam debita; quia merces est id quod debetur: unde ut tale, sub illa consideratione, repugnat gratiæ. Augustinus igitur hac mercedis & meriti consideratione perpensa juxta illam Apostolicam definitionem docet, post lapsus hominis beatitudinem sic operù nostròrum mercedem esse, ut simul sit gratia, seu gratuitum donum, juxta illud Apostoli: *Gratia Dei vita æterna:* nempe, quia merita quibus illa redditur, gratuita Dei dona sunt: *Si vita bona nostra, inquit, nihil aliud est quàm Dei gratia, sine dubio & vita æterna, qua bona vita redditur, Dei gratia est. Et ipsa enim gratis datur; quia gratis data est illa, cui datur.* Sed è contrario quando de præmio me-

Rom. 11.

Rom. 4.

Rom. 6.

Lib. de grat. & lib. arb. t. 8.

ritorum primi hominis & Angelorum mentionem facit, solummodo mercedem vocat, nunquam gratiam; sed potius gratiam esse negat: non quod profus nullam ad merita eorum agnoscat concurrisse gratiam, sed quia non fuerunt eis, sicuti nobis, gratià Dei liberalitate donata; sed ex propria eorum libertate, quamvis non sine Dei gratia, promanarunt. Sic ergò loquitur: *Quæ futura erat homini, (scilicet confirmatio liberi arbitrii per gloriam) sicut facta est, & Angelis sanctis, merces meriti. Nunc autem per peccatum perditum bono merito, in his qui liberantur, factum est donum gratiæ, quæ merces meriti futura erat.* Hinc nomen meriti, præmij, & mercedis in Angelis & primo homine de industria & liberè usurpat: *Donec istam summam beatitudinis plenitudinem tanquam præmij istius permansionis acciperent. Et rursum: Si per liberum arbitrium manere voluisset, profectò sine alio moris & infelicitatis experimento, acciperet illam MERITO huiusmodi permansionis beatitudinis plenitudinem.* Et aliquanto post: *Profectò eius culpa est, cuius MERITUM fuisse, si permanere voluisset. Et iterum: Sicut fecerant Angelis sanctis qui huius mansionis debitam MERCEDEM accipere meruerunt. Et alibi de istis Angelis: Quæ libertas voluntatis in illis primo conditionis præstantia, quantum valuerit, apparuit in Angelis, qui diabolo cum suis cadente, in veritate steterunt, & ad securitatem perpetuam pervenire MERUERUNT. Post casum autem hominis non nisi ad GRATIAM suam Deus voluit pertinere &c.* Quibus omnibus locis, nominibus meriti, præmij, & mercedis, quandam ad gratiam seu ad gratuitum donum antithesin seu oppositionem indicatam voluit, quam in ultimo illo loco tetigit, & clarissimè in Enchiridio explicuit: *Hanc est acceptura per gratiam, quam fuerat si non peccasset, acceptura per meritum: quamvis sine gratia nec tunc ullum meritum esse potuisset.* Quæ quid sibi velint, jam supra, explicando diversum in utroque adjutorio concurrèndi & adjuvandi modum, non semel diximus.

Phrases istas, occultamque doctrinam ijs comprehensam ad amulsum sanctus Prosper imitatus est. Nam cum dixisset Angelicæ fuisse voluntatis, quod staret, similiter adjicit: *At merito sua stabilitatis in æternam felices effecti, de sua permansione securi sunt. Et in libro sequente luculentius: Ut qui posse non mori acceperant in natura, non posse mori consequerentur in gloria: & ibi accepturi essent præmij non posse peccare, si hic eorum meritum fuisse peccare noluisse. Et contra Collatorem: Posset in bonis, quæ naturaliter acceperat, perseverare quia vellet, & MERITO VOLUNTARIÆ perseverantia in eam beatitudinem pervenire, ut nec vellet decidere in deteriora, nec posset. Quibus locutionibus idem omninò quod Augustinus lectori insinuare conatus est.*